

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 5. Vtrùm sit obligatio confitendi peccata dubia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

contritionis elicere, in quo includitur votum conditionatum confitendi, si aliquando ei innotuerit, illud peccatum fuisse commissum, & non confessum.

6. Dices, si probabiliter iudicans non peccasse mortaliter, nulla præmissa confessione, nec perfectâ contritione, solâ attritione, Eucharistiam in mortis articulo suscipere, licet re vera in statu peccati mortalis esset, justificaretur virtute huius Sacramenti, quod primam gratiam conferre bona fide accedenti, est sententia expressâ D. Thomæ, & Thomistarum. Ergo qui probabiliter iudicat non peccasse; nec in articulo mortis tenebitur aliorum peccatorum confessionem præmittere, & neque actum contritionis elicere, sed sat illi erit, Eucharistiam attritus suscipere. Respondeo opinionem D. Thomæ non esse certam, licet probabilior, quæ si falsa sit coram Deo, medium necessarium ad salutem supplere non poterit. Quapropter ea nemo contentus debet esse in articulo mortis; sed medium certum non omittere, quale est actus contritionis (secundum fidem) aut aliorum peccatorum confessio, nam quæ ex iusta causa, vel ex oblivione omittuntur; in eadem confessione quoad remissionem inclusa intelliguntur, ut ex Concilio Tridentino constat.

QVÆSTIO. V.

Verum sit obligatio confitendi peccata dubia?

§. PRIMUS.

Doctorum sententia referuntur.

1. **Q**uestionem hanc nostra tempestate celebrem, & ad conscientias exonerandas utilissimam, ut rem non dubiam potius supponebant, quam probabant Theologi. Verum, ut cum P. Vazquez, Azor, Villalobos, & Sayro, rectè admonet Joannes Sanchez in *select. disp.* 19 num. 7. negare non possumus aliquando turbam Doctorum amplecti unam opinionem absque delectu rationum, aut saltem non tam exactè rationibus ponderatis, contra quos Doctor alius opinionem aliquam mature excogitatam in scholas introducere potest. Pro hoc igitur dubio de peccatis dubiis, non mediocribus studiis impensis jam diu laboravi.

2. Est igitur controversia. An dubius de peccato, teneatur illud sub tali dubio confiteri? Dubium autem hoc dupliciter potest esse, vel negativum, ut cum quis dubitat, an peccaverit, ita ut pro neutra parte contradictionis possit assensum præbere: vel positivum, ut si quis certus se peccasse, dubitat, ut suprà, an venialiter, an mortaliter? Et in utroque dubio: Prima, & communissima sententia est, peccatorem teneri, sub tali dubio confiteri. Ita plures, quos ad quadraginta referens sequitur P. Thom. Sanchez in *Summ. libr. 1. cap. 10. num. 66. & 67. P. Suarez de Pœnit. disp. 22. sect. 9. num. 7. P. Granado contr. 7. de Pœnit. tract. 9. disp. 7. dicens: Esse certum omnino P. Henr. q. lib. 2. de Pœnit. cap. 3. §. 7. & cap. 4. §. 5. & de Pontif. Rom. Clave, lib. 4. cap. 9. num. 3. prope fin. Cardin. de Lugo disput. 16. num. 63. Leander disp. 5. quæst. 25. & 26. & alii communiter.*

3. Secunda sententia in dubio negativo opposi-

tum tenet. Ideoque asserit, eum qui dubitat, an peccaverit, non teneri confiteri. Ita expressè P. de Coninch, tract. 2. de Sacram. disp. 7. dub. 8. credi ubi sic ait: Ad hoc, ut peccatum teneat confiteri, requiritur, ut saltem probabiliter possim iudicare peccasse. Hanc opinionem amplectitur P. Joannes Præposit. tom. 2. in 1.2. quæst. 19. art. 6. dub. 4. in fine, & semper esse visam sibi ipeculativè probabilem cum P. Lessio, & aliis, quibus eam communicavit, aliter tom. 3. in 3. p. quæst. 5. de integrit. confess. dub. 3. quæst. hoc loco addat, in praxi non esse à contraria recedendum, Et in casu æqualis dubii, defendunt Philbertus Marchinus de Sacram. Ord. tr. 2. p. 4. cap. 1. n. 17. & plures alii, qui eodem modo philosophandum putant in dubio peccati, quoad obligationem contritendi, ac in dubio voti, quoad obligationem adimplendi. Quibus dissentire non potest Fagundes in 1. in *Quinque præcepta Ecclesie, præcep. 2. cap. 1. num. 9. Ubi* redens disparitatem, cur dubius devoto non teneatur adimplere, & dubius de peccato confiteri teneatur. Respondet: Disparitas est, quia in secundo casu constat, peccatum fuisse commissum, in primo vero non constat votum fuisse emissum, & idcirco verba est ratio utrobique, quia quando expressè non constat, votum fuisse emissum, manet homo possessor suæ libertatis, & idcirco melior est conditio possidentis; at vero peccator non est legitime possessor suæ conscientie, cum certo sibi consistet de peccato se commissio, & non sibi consistet, fueritne mortale, an veniale. Hæc ille. Ex quibus manifestè colligitur, quod, si peccatori non consistet de peccato se commissio, erit legitime possessor suæ conscientie, sicut, & qui dubitat, an votum emisit, accipiente non tenebitur ad confessionem, sicut neque alter ad votum: In hoc enim casu nulla esset disparitas. Sic etiam pro hac sententia Layman, & Granado iudicant, & Auctor casuum conscientie Bononiam su 3. fol. 83. & probabilem putat Martinus de S. Joseph in *Monitis confess. tom. 1. lib. 1. de Pœnit. tract. 6. num. 1. Et pro scrupulis defendunt Oviedo 1.2. tract. 4. contr. 1. punct. 2. num. 27. & 29. Azor tom. 1. lib. 1. cap. 10. quæst. 7. Sanchez lib. 1. Sum. cap. 10. num. 82. Caltip. laotom. 1. tract. 1. disp. 4. & alii, quos sequitur Venticelli tom. 1. quæst. moral. tract. 5. quæst. 2. n. 6. & cum Sanchez, Becano, Granado, & aliis certissimam putat. Tiberinus in *Methodo expedit. confess. lib. 2. cap. 1. §. 3. num. 16. quia* scrupulosi debent præsumi non peccasse mortaliter. Quam rationem pro omnibus etiam non scrupulosi militare tradit Speculum conscientie, tract. 1. §. 9. folio 122. Si tu (inquit) ducas, si contemiste en tal vicio, & peccado, es sensual, que no, & propterea configuente no peccaste mortalmente. Sic obviato D. Thoma 2.2. q. 36.*

4. Tertia verò sententia in discriminatione adiecta, non esse obligationem confitendi peccata dubia. Doctores aliqui apud Machado tom. 1. lib. 2. fol. 432. Inter quos malè pro hac parte refert Patrem Suarez disput. 22. de Pœnit. sect. 9. quia ibi contrarium sententiam apertissimè tenet. Probabiliter tamen patet P. Layman in *Theol. mor. lib. 3. tract. 1. cap. 4. §. 4. n. 27. Ubi* sic habet: Si in decursu vitæ alia peccata sunt, quorum conscientiam habet, confiteatur, necesse illo, de quo post diligenter excussionem dubitat, non loquens, si non fuerit mortale: tunc probabiliter apparet non incumbere ejus confitendi obligationem. Hanc opinionem speculative veram dicit Bauni tom. 1. tract. 4. de Pœnit. quæst. 17. Licet ipse contrariam in vitis, ut ibidem fateretur, sequatur. Et amplexantur Illust. Caramuel in *Theol. mor. lib. 3. de con-*

scientia diffamare, & apud illum Pater Amicus, & Theles Lovanienses in Collegio Societatis Jesu. Et iterum in Theolog. fundament. à num. 1322. fol. 671. & fol. 691. §. Obiect. 3. ubi inquit. "A ratione non solum esse probabilior, sed moraliter certam." Et sequuntur Joseph de Jnnatio in resolut. Theolog. mor. tom. 1. resolut. 7. per totam. Joannes Martinon in Theologia scholastica tom. 5. disp. 50. sect. 8. à n. 91. Ferrantinus de scandalis. quæst. 77. à n. 31. Petrus Marcantius in Tribunalis Sacram. tract. 4. tit. 6. quæst. 5. Et cum Jesuado à Bononiis, & Se pigne Paulutio, defendit nov. simè D. Franciscus Verde in opusculo pro Caramuele. quæst. 12. p. 1. §. 1. m. 147. fol. 145. & 146. & supponit M. Ariuaxo in decision. moral. de statu civili, disp. 9. casu 11. n. 9. fol. 455. ubi sic. "Ecclesiis non præcipit confiteri hoc, aut illud in particulari, sed in communi cuncta peccata mortalia, certo talia, & al. à non confessi." Et probabiliter putant Castro Palao tom. 4. de Poenit. tract. 3. p. 1. §. 9. Quia contrariam, quam sequitur verior vocat, & Angel. Bossius tom. 1. à num. 1754. Et hanc opinionem esse practicè probabilem, tenuerunt plures Doctores Romani à P. Carolo Musarat Societatis Jesu consulti, & plurimæ ex Doctores Comptentibus, & in eadem Universitate sacre Theologiæ publici Professores, eximique Theologi, quos à se consultos refert R. P. Leander à Murcia in Dissquis. lib. 1. disp. unica, resolut. 8. n. 26. & 27. Et hanc sententiam probabilem esse, suo calculo firmarunt Revires Societatis, ut testatur P. Ferrantinus ubi supra tit. de scandalis. q. 77. n. 31. Ubi hæc ex illis refert verba. "Opinionem de peccatis dubiis negativè (nimirum de quibus non fertur iudicium, quod non fuerint commissi) iudicavimus olim non debere permitti in Societate, cum vix reperiretur unus scriptor, qui illam tueretur. Modo verò cum jam apertè, & ex professo in suis scriptis tueantur, præter Aggidium Coninch, Petrus Marchantius, Caramuel. Josephus de Januario, & Joannes Martinon: & alii multi scriptores iudicent probabilem, censemus posse jam in scholis Societatis permitti." Eandem opinionem in ordinem recipiendam Eucharistiam amplectuntur. P. Granado in 3. p. controver. 6. tract. 1. disp. 7. n. 13. P. Sarrub. Eucharist. n. 23. & tanquam probabilem admittit Leander à Sacram. de Euchar. tract. 7. disp. 7. quæst. 11. & Mascarennas tract. 4. de Eucharist. cap. 4. n. 241. Et in dubio æquali consentiunt Philibertus Murchinus de Sacram. Ordin. tract. 3. p. 3. cap. 1. n. 17. & M. Paulus de Blanchis in disceptat. cas. conscientia, disp. 3. m. lit. C. fol. 136. ubi sic. "Sic ille, qui vult accipere Sacramentum Eucharistia, non cognoscit, nec vehementer suspicatur se esse in mortali, non est necesse, ut confiteatur ante sanctissimam communionem." Hæc ille.

5. Exant quis hanc sententiam tenuisse Paludanus, D. Antonium, & Tabienam, quando dubium est, quales referri P. Henriquez lib. 8. de Eucharist. cap. 45. in gloss. lit. P. Addunt, inquit, Paludanus, Antonius, & Tabiena id verum esse (nempe teneri confiteri peccata dubia) quod a magis declinat id fuisse peccatum mortale, aut non fuisse illius confessionem, al. à in dubio æquali, ut non tenetur ad votum, & contra præceptum, tanquam ad confessionem illius. Contra Gerlon Alphabero 41. lit. F. qui obligat in æquilibrium. &c. At revera hæc (ut Henriquez) potest practicè deponere dubiam conscientiam, & sic exensatur à præcepto, sed in mortis articulo expediet confiteri, si facile non habeat contritionem, aut aliud Sacramentum, ne se exponat periculo damnationis. Hæc tenus Henriquez, quem immerito non

nullum calumniatur, hos Doctores pro hac sententia adduxisse, eos recolui, & planè inveni illi faventes, quia obligationem confitendi peccata dubia de probabili tantum dubio intelligendam tradunt, nempe quando quis probabiliter putat se peccasse. Ita D. Antonius apud Tabienam verb. Confessio, 2. num. 12. Ubi loquens de prædicta obligatione, sic inquit. "Secundum Archiepiscopum Florentinum debet intelligi de dubio probabili." Cujus sententiæ adhæret ipse Tabiena ibidem, & expressius num. 14. dicens: "Tenetur iterare confessionem, quando advertenter tacet aliquid, quod est mortale, vel credit, vel probabiliter dubitat, esse mortale." Quibus consentire videtur Mag. Zanardus 1. part. instruct. de Sacram. Poenit. de dubiis pro confessione, §. 8. Queritur, fol. mibi 213. qui obligationem confitendi non agnoscit, dum quis non iudicat probabiliter se peccasse. Licet in casu æquali pro utraque parte probabilitatis, ad confessionem obliget. Octavo, inquit, queritur, an ad integritatem confessionis spectet confiteri peccata dubia? Respondetur, quod poenitens tripliciter potest dubitare peccatum esse commissum, & non confessum. Primo, probabiliter tenendo peccatum esse commissum, & non confessum, & tunc tenetur. Secundo: habendo rationes probabiles pro utraque parte, & tunc etiam tenetur confiteri. Tercio: habendo rationes probabiles pro confessione facta, & sic debet omnes scrupulos reicere. In quibus, ut patet, solum comprehendit casus iudicii probabilis de peccato commissum, & solum obligat ad confessionem peccati dubium, qui probabiliter tenet se peccasse, dum oppositum non sit ipsi probabilius, eum verò qui iudicium suspendit, neutri parti assensum præstare potens, obligatione adstrictum non agnoscit.

§. II.

Tertia sententiæ fundamenta, ejus probabilitatem ostendunt.

6. Nemo negare potest hanc sententiam à loco extrinseco valde probabilem esse, idemque Doctores, quos congesti, auctoritas apertissimè evincit. Nec ab intrinseco negare audeo, habet enim efficacissima fundamenta, quæ improbari non possunt.

7. Probo 1. efficaciter ex Concilio Tridentino, sess. 14. cap. 5. ubi totam materiam necessariam huius Sacramenti, inquit, explicans, sic definit. "Constat enim nihil aliud in Ecclesia à poenitentibus exigi, quam, ut postquam quisque diligentius se excusserit, ea peccata confiteatur, quibus Dominum, & Deum suum mortaliter offendisse meminerit." Ex quibus sic formo argumentum. Ille tantum tenetur confiteri, qui meminit mortaliter offendisse Deum, sed qui dubitat, an peccaverit mortaliter, non meminit mortaliter offendisse Deum: ergo qui dubitat, an peccaverit mortaliter, non tenetur confiteri. Consequentia est legitima, major est de fide, minor indubitata apud Theologos, & mille exemplis demonstrabilis: nam qui meminit de solutione debiti, non tenetur solvere, secus qui dubitat. Qui meminit de recitatione officii, non tenetur recitare, secus qui dubitat. Qui meminit se confessum fuisse, non tenetur confiteri secundum omnes, secus qui dubitat. Rursus nemo potest jurare se meminisse de illo, de quo dubitat: ergo qui dubitat, non meminit. Ergo qui dubitat, an mortaliter

taliter peccaverit, non meminit mortaliter offendisse Deum; sed Ecclesia, ut fides docet, nil aliud exigit à penitentibus, nisi quod ea peccata confiteantur, quibus Deum suum mortaliter offendisse meminerint: ergo non exigit confiteri peccata dubia.

8. Confirmatur ex Aristotele lib. 1. de memoria, & remissio, & ex D. Thoma ibidem lect. 1. Ubi explicans cum Philosopho, quid sit, meminisse, inquit, * semper, cum anima memoratur, pronuntiat, se vel prius audivisse aliquid, vel sensit, vel intellexisse. * Sed, qui de his dubitat, non pronuntiat, se audivisse, vel intellexisse; sed dubium esse, an audierit, & an intellexerit: Ergo qui dubitat, non memoratur: ergo qui dubitat, an peccaverit lethaliter, non meminit mortaliter offendisse Deum: ergo non tenetur confiteri. Urgetur: Quia dubius ab ignorante non distat, l. Manifestissimi, §. Sin autem nescius. Gar. Lusita. decis. 91. num. 1. in princip. Imò comparantur ex Surdo decis. 265. num. 17. Sed qui ignorat, non est memor, ergo nec qui dubitat.

9. Secundo probatur, quia omnia jura clamant, in dubio delicto reum esse absolvendum, & consequenter esse liberum ab obligatione, quam ratione delicti subiturus erat. A qua regula juris, ut potè rationi consona, inquit Sanchez in Sum. lib. 1. cap. 10. num. 48. non est recedendum absque textu expresso. Accedit, quod in dubio non debet presumi delictum: & in nullo foro aliquis accusari debet de delicto, quod commississe, ita ostendi non potest, ut data indicia, & conjecturæ assensum non generent. Ergo nemo tenetur se accusare de peccato dubio. Hac ratione ducuntur auctores pro secunda sententia citati: verum si aliquis ponderis est, qui hanc sententiam amplectuntur in dubio negativo, debent etiam in positivo amplecti, ne inconsequenter loquantur: nam rationes allatæ, & afferendæ, vel in utroque præstant, vel in neutro: nam si delictum presumi non debet, potiori jure, licet constet de delicto, non debet presumi grave. Deinde materia necessaria accusationis est delictum grave: ergo si nemo accusari debet de delicto, quod non sit probabile, neque tenebitur accusari de delicto gravi, quod probabile non sit. Ergo vel in utroque dubio affirmandum, vel in utroque negandum. Et ita sentit Cardin. de Lugo disp. 16. sect. 2. n. 61.

10. Tercio probatur: quia præceptum confessionis, tam jure Divino, quam humano, solum est præceptum confitendi mortalia: ergo dubitare, an culpa sit mortalis, est dubitare, an contineatur sub præcepto: Sed quando constat de præcepto, & dubitatur, an res aliqua sub illo contineatur, nemo illo tenetur, ut docent P. Thom. Sanchez in Sum. cap. 10. num. 32. & P. Salas 1. 2. quest. 1. tract. 8. disp. unica. sect. 25. n. 28. Et cum Filucio, & Alphonsio de Leon, Marcus Vidal ubi infra num. 4. Ergo qui dubitat, an peccaverit mortaliter, non tenetur præcepto confessionis. Urgetur, quia ut ait P. Henriquez probat Sanchez lib. 2. de Matrim. disp. 41. num. 36. Idem est dubitare, an sit præceptum de illa confitenda. Sed quando quis dubitat, an sit præceptum, non tenetur illo, ut fatentur prædicti Doctores, quos sequitur P. Suarez tom. 5. in 3. p. disp. 40. sect. 5. n. 15. & P. Sà verb. Dubium num. 2. Medina, Sotus, Valentia, & alii, quibus consentit Marcus Vidal in Arca salutari. Ubi de dubiis, inquis. 2. fol. mibi 39. Ergo qui dubitat, an hæc culpa contineatur sub præcepto confessionis, illo non tenetur; sed qui dubitat, an sit mortalis, dubitat, an contineatur. Ergo, &c.

11. Premo iterum, nam ut colligitur ex Pallo punct. 34. de conf. num. 4. & 8. & punct. 35. n. 1. (quod Theologis communiter supponitur) omne dubium facti pertinentis ad materiam præcepti, & ad hoc ad dubium juris, in quo dubio nemo tenetur, nec docent communiter Theologi. Hinc dubitans, post sufficientem diligentiam, an hodie sit dies rei, vel an dies festus, vel an viginti annorum expierit, nullo præcepto ligatur abstinendi à carnibus, audiendi sacrum, vel jejuniandi: quia materia hujus præceptorum est abstinencia in die veneris, auditus sacri in die festo, & jejunium anno vigesimo primo completo, ac proinde de prædictis dubiis, & dubitare de præceptis, eo quod sit dubium facti pertinentis ad materiam præcepti, quod proinde ad dubium juris reducitur. Sed peccatum mortale est materia præcepti confessionis, ergo dubium de peccato mortali est dubium facti pertinentis ad materiam præcepti, ergo ad dubium juris reducendum, in quo neminem tenet, & commune est apud Doctores.

12. Imò clare ad hominem contra Thom. Sanchez in Sum. cap. 1. num. 48. nam ibi manifestè docet, dubium juris esse, quoties dubia est res, seu actus, ex qua jus aliquod, seu lex nascitur: quod laicus etiam expresse P. Arriaga 1. 2. disp. 25. sect. 3. n. 15. & aliud inquit. * Quodcumque dubium est actionem, qua primo quasi incurritur quod obligum; tunc standum pro libertate hominis. * Imò ipse Sanchez ibidem cum Suarez supra sect. 6. n. 1. Salas, Navarro, & alii, docet, in dubio facti præcepti homicidium, neminem censendum esse irregularem, eo quod in dubio facti pro solo homicidio est in jure prescripta irregularitas: (patialis scilicet, quia hæc irregularitas tantum privat usum ordinis majorum, non receptionem, neque redditus subalternos ad beneficia, ut benè probat P. Bressier, lib. 2. de cens. cap. 8. Imò si facta diligentia, maneat quis in eoque dubio, non centum irregulariter tradit P. Henriquez lib. 14. cap. 14. num. 3.) Sed quidquid sit de hoc, contra Doctores citati aperte sentiunt in dubio facti, eo quo lex aliqua nascitur (excepto dubio homicidii) neminem ea lege obligari: sed peccatum mortale est id, ex quo nascitur ipsa lex confessionis, ergo in dubio peccati mortalis, nemo tali lege ligabitur.

13. Respondent Sanchez, & Lugo, in jure præceptum confitendi peccata certa, & dubia. Verum hæc responsio est ipsissima adversariorum conclusio, quam non supponere, sed probare debent, afferentes caput aliquod juris, ubi id expresse præscriberetur, quod non afferunt, neque possunt, quia nullibi reperitur. Ergo si irregularitas, quæ est præceptum abstinendi ab ordinum actibus non obligat in dubio facti præter homicidium, quia in aliis dubiis non invenitur expressum in jure, ut fatetur Sanchez: Ita præceptum confessionis non obligat in dubio facti lethalis, quia hoc nullibi reperitur expressum, & ut constat ex l. quidquid adstringenda. §. de verb. obligat. Quodquid adstringenda obligat causa dictum est, id nō palam exprimitur, & nullum esse censendum est. Et ut constat etiam ex cap. ad prejurando, lib. 6. Ubi agitur de obligatione iudicanda, interpretatio debet esse mitis.

14. Quarto probatur, nam ex eo, quod Trident. sess. 14. cap. 5. doctrinaliter agens de circumstantiis necessariis confitendis, determinat, mutantes ipse necesse est confitendas esse, & nihil dicat de notabilia aggravatibus; communior, & probabilior sententia, ut infra videbimus, defendit, has non esse necessarias confitendas: quam illationem esse claram ex Trident.

ident. tūm quia de circumstantiis aggravantibus tacet, tūm quia doctrinam ibi tradens de necessariis ad confessionem, subiungit, **nil aliud in Ecclesia à penitentibus exigi**, docet cum pluribus Leander *tract. 5. disp. 8. §. 1. quæst. 3.* Ergo, quia Trident. doctrinaliter agens de materia necessaria confessionis, solum de finit confitenda peccata mortalia, quorum quis confiteatur, & memor est, nil dicens de peccatis dubiis, sed potius subiungens, cui non dissentit Pat. Vazquez de Panit. *quæst. 91. art. 1. dub. 2. n. 8.* ubi inquit: **quia tantum confitetur, quæ Conciliū explicavit esse explicanda, satis fecit præcepto credendum est.** Nec dici potest argumentum hoc esse tantum negativum, non enim purè negativum est, cum Conciliū de mortalibus confitendis agens, semper positivè limitet ad eas, quæ memoriæ occurrunt, sicut limitat circumstantias ad eas, quæ speciem peccati mutant.

15. Urgetur, quia confessionis præceptum, rigidum, & valdè onerosum est, & obligatio confitendi peccata dubia, utpotè plurimos afferens scrupulos, valdè est odiosa: ergo præceptum confessionis non est extendendum ad peccata dubia, sicut ob eandem rationem, non extenditur ad circumstantias notabiliter aggravantes, sed potius restringendum est, juxta regulam juris: odia sunt restringenda, & favores ampliandi. Præterquam quod, ut habetur in *jure cap. grave 22. quæst. 3.* injustum est pro culpis dubiis certam adhibere penam: non posset autem, non adhiberi pro peccatis dubiis, si materia necessaria foret. Omitto ipsammet confessionem peccati dubii esse penam non leviorem peccatis, ut nemo non expectetur, ergo non est pro culpis dubiis imponenda.

16. Respondet P. Thom. Sanchez in *Sum. lib. 1. cap. 10. n. 66. & 78.* præceptum confessionis esse favorabile, & idè extendendum. Quia confessio, inquit, est medicina peccatum sanans, ac præservans à lapsu in similia peccata dubia. Bene quidem; sed non bene inde deducit, confessionem non esse penalem. Primò, quia rectè componitur idem esse medicinam, & penam, ut de satisfactione Sacramentali definit Trident. *sess. 14. cap. 8.* dicens: **Debere talem esse, ut non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, & infirmis medicamentum, sed etiam ad prætorum vindictam, & castigationem.** Secundò ad hominem contra ipsum Sanchez: nam de excommunicatione loquens, ita docet aperte *lib. 9. de Matrim. disp. 32. n. 17.* per hæc verba. **Quia ex una parte, inquit, excommunicatio est medicinalis, & ex altera est pœna.** Tertio, quia reservatio peccatorum est medicina ad præcavendum in posterum, ut tradit Lugo *disp. 10. sess. 2. n. 11.* & non dissentit ipse Sanchez *suprà n. 18.* Et tamen reservationem esse etiam odiosam, & pœnalem, idèque restringendam, ut non extendatur ad casus dubios, tradit ipsemet Sanchez in *Sum. cap. 10. citato.* Ergo rectè coheret præceptum confessionis esse medicinam, & simul esse odiosum, & pœnalem, ac proinde restringendum, ut non extendatur ad peccata dubia. Fateor institutionem hujus Sacramenti esse favorabilem, & idè extendendam, quis verò præceptum medicinam valdè pœnalem infliciri non possum, adeo enim grave onus est, ut plures Doctores existiment, supra Ecclesia potestatem esse, illud imponere, ea saltem integritate, qua de facto impositum est. Vide Cardin. de Lugo

Part II.

disp. 15. sess. 6. Igitur præceptum confessionis extendi non debet, sed tantum confessionis institutio, nam ut bene docet Sanchez de *Matrim. lib. 1. disp. 1. n. 4.* cum Glof. Panormit. Bartolo, Baldo, & aliis; constitutio, quæ simul est favorabilis, & pœnalis, extendenda est quatenus favorabilis; & restringenda quatenus pœnalis. Ergo confessio quoad præceptum, utpotè pœnalis restringenda est, & confessio quoad institutionem, utpotè favorabilis amplianda. Unde consequenter fit, peccata dubia non esse materiam necessariam confessionis, sicut nec circumstantias aggravantes, nec peccata venialia, licet confessionis institutio, quia favorabilis, ad hæc omnia extendatur.

§. III.

Alia ejusdem sententiæ præsidia.

17. Quinto probatur nostra conclusio. Semel posita reservatione peccati, præceptum confitendi tale peccatum reservatum, est præceptum illud confitendi Superiori: sicut semel posito peccato mortali, est præceptum confitendi Sacerdoti approbato: sed in dubio à reservatione, cessat obligatio confitendi Superiori, ut docent P. Suarez *rom. 5. in 3. p. disp. 40. sess. 6.* P. Thom. Sanchez *suprà n. 74.* & alii communiter: ergo in dubio an sit mortale, cessat obligatio confitendi Sacerdoti approbato.

18. Respondet Sanchez, reservationem esse odiosam, & idè non extendi ad casus dubios. Fateor, sed consequentiam doctrinæ non capio. Primò, quia ex eo confessio, juxta Sanchez, est favorabilis quoad præceptum, quia est medicina ad peccata in posterum præcavenda; sed etiam reservatio est medicina ad præcavendum in posterum, ut satis innuit ipse Sanchez *lib. 9. de Mat. disp. 32. n. 18.* & docet expressè Cardin. de Lugo *hic disp. 20. sess. 2. n. 11.* & supponitur à Trident. *sess. 14. cap. 7.* Ergo vel reservatio extendenda est ad casus dubios, vel confessio non est extendenda ad peccata dubia. Secundò, quia ut ait ipsemet Sanchez in *Sum. lib. 1. cap. 10. num. 66.* & probat *lib. 1. de Matrim. disp. 39. n. 5.* cum Bartolo, Covarrub, Azebedo, & aliis: Lex quantumcumque pœnalis, & odiosa amplianda est, quando est in animarum favorem ad vitanda peccata; sed lex reservationis talis est juxta communem Theologorum sententiam: ergo in doctrina Thomæ Sanchez, non est restringenda, sed amplianda. Genuina igitur ratio, ob quam peccati reservatio, in principis hujus Doctoris, licet in animarum favorem ad vitanda peccata, non extenditur ad casus dubios, ea est, quam ex ipso Sanchez, & aliis *suprà* adduximus: nimirum, dubium juris esse, quoties dubia est res in qua lex nascitur, & cum lex reservationis oriatur ex peccato; eo ipso, quod peccatum sit dubium, dubium juris erit, & consequenter nemo illo tenebitur, juxta communem sententiam. Hæc autem ratio æquè militat in lege confessionis, quæ ex peccato mortali similiter nascitur, ut expendi.

19. Sexto probatur: Qui certus de voto à se emissio dubitat, an post septennium emisserit, non tenetur illo, secundum Malderum, imò idem docet Alphonsus de Leon, quando dubitat, an habuerit intentionem se obligandi: & tenent Sotus, Vesa, Castro Pal. & alii, quando dubitat, an post septennium emisso, dubitat, an tunc habuerit usum rationis: quo-

quorum opinionem, auctores citans, non improbat Diana 4. p. tract. 3. resol. 10. & 11. Ex quibus sic formo argumentum. Certus de voto, & dubius de qualitate, ratione cuius inducitur obligatio, non tenetur adimplere: ergo certus de peccato, & dubius de qualitate, ratione cuius inducitur obligatio, nempe, an sit mortale, vel veniale, non tenetur confiteri. Hujus consequentiæ probabilitatem negare non poterunt plures Doctores supra citati, qui eodem modo philosophandum putant in dubio peccati, ac in dubio voti.

20. Septimo: Dubium, quod facta diligentia vinci non potest, æquivalere ignorantia invincibili, ut docet Thom. Sanchez lib. 1. de Matrim. disp. 41. n. 46. §. 2. probatur. Ergo dubium de peccato lethali, quod facta sufficienti diligentia vinci non potest, æquivalere ignorantia invincibili de culpa mortali: sed tacere in confessione culpam, quæ ex ignorantia invincibili non existimatur mortalis, non opponitur præcepto confessionis, ut omnes fatentur, ergo tacere in confessione culpam mortalem, cuius dubium facta sufficienti diligentia, vinci non potest, non opponitur præcepto confessionis.

21. Tandem potest suaderi hæc sententia, quia ad minus dubitari non potest, cum auctoritatem Doctorum, quos supra citavi, tum fundamenta in superioribus jacta, valde dubiam reddere obligationem confitendi peccata dubia; in dubio autem de obligatione, probabilior sententia docet neminem teneri. Hæc fundamenta majoris mihi ponderis sunt postquam, ut jacent, demandato Rever. P. Joan. de Pinna, Provincialis hujus Provinciae Toletanae, examinata fuerunt à plurimis doctissimis viris, & omnes huic opinioni, tanquam probabili subscripserunt.

22. Ex dictis constat, quam incaute, & sine fundamento Diana 4. part. tract. 3. resol. 5. dixerit, hanc sententiam esse improbabilem, cum ex una parte tot pro illa militent Doctores, & ex alia, æque solidis, imo, & solidioribus nitatur fundamentis, quam opiniones alæ morales, quæ communiter inter Doctores probabiles reputantur. Quibus passim ipse adhaeret. Constat etiam, quam audeat Thom. Hurtado Clericus Minor tom. 2. de Resol. Moral. tract. 12. cap. 1. dub. 8. jactaverit, *esse temerariam, eo quod nullum habeat fundamentum, & sit contra omnes, qui ante, & post Concilium scripserunt. *Sed illi parco, quia nec Authores citatos vidit, nec fundamenta superius jacta perpendit. Quapropter ejus censura improbabilis prorsus est. Nam ut ipse tract. 10. cap. 7. num. 130. inquit (contra quemdam Neotheticum dicentem esse improbabilem opinionem asserentem chocolatum non frangere jejunium) prorsus improbabile est, dicere, esse improbabilem opinionem, quæ tot patronos, tot defensores, & tot fundamenta habet. Plures autem, & plura habet nostra opinio pro peccatis dubiis, quam suapro Choccolato.

23. Caveant tamen pœnitentes, ne semetipsos facile decipiant, judicantes peccata dubia, quæ certa peccata sunt: v.g. Si Religiosus, vel conjugatus, qui contra castitatem deliquit dubitet, an adverterit ad circumstantiam status: & universaliter si aliquis in quæcumque materia delinquens dubitet, an adverterit ad offensam Dei, quam advertentiam ad rationem peccati mortalis requiri, & non sufficere, quod cognoscatur actionem esse contra rationem, deffendit cum pluribus Cardin. de Lugo tract. de Incarn. disp. 5. sect. 5. & 6. qui inquam, aliquo ex prædictis modis dubitaret, non posset prudenter peccata illa

reputare dubia: quia licet forsitan prædicta circumstantias explicite non advertent, semper tamen advertebat implicite, quatenus illam culpam peccatum concepit, quam sapè cogitaverat confiteri, & quatenus illis maluit, ac proinde supponitur, & præsumitur pœnitentem fuisse sufficienter recordatum, non solum in opere externo, sed etiam in desiderio, & duplicibus delectationibus, ut bene notat Lugo op. n. 100. & 103. ac proinde quoties dubitationem adferit præsumptio juris pro aliqua contradietione parte, hæc non dubia censenda est, sed probabilis saltem, ut recte cum Soto, Aragon, & aliis docetur, Sanchez in Sum. cap. 10. citato num. 13.

24. Nostra autem doctrina solum procedit de peccatis verè dubiis, de quibus neque pœnitentia accusare, nisi addat se dubium esse, in peccato, verò mortaliter. Nam si licet se accusare confitendo dubium, ut certum, peccaret mortaliter, ut cum Div. Thom. Paludan. D. Anton. Cajetan. Soto, Ledesma, Sylvestro, & aliis tenet Sanchez supra citatus. Quod adeo certum est, inquit, ut nullus dubitaret, quia alias valde confessionis iudicium variaret. Valde enim diversum iudicium ferendum est de peccato dubio, ac de certo. Hæc igitur peccata dubia, quæ nequeunt in confessione absque prædicto addito, explicari, probabile est, posse in confessione taceri, ut omnia, quæ pro hac parte congeri, appropinquissime evincunt.

§. IV.

Objectionibus sit satis.

25. Potissimum contrariæ sententiæ fundamentum desumitur ex usu, & praxi totius Ecclesiæ, quæ præceptum confessionis mortali, ut interpretatur, ut ad peccata dubia etiam extendatur. Fateor consuetudinem confitendi peccata dubia hæc tamen non convincit: nam etiam in nostra Ecclesia est usus, & consuetudo confitendi tempore quadragesimali, ut ait Trident. sess. cap. 5. & tamen non obligat præceptum pro hoc tempore determinatum. Præterea est usus, & consuetudo confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, & tamen quæ præcepti confessionis majorem latitudinem admittunt, plures Doctores hanc obligationem probabiliter negant. Ergo licet usus, & consuetudo delictum sit confitendi peccata dubia, tamen quæ præceptum confessionis lethali majorem latitudinem præferat, possumus probabiliter asserere non inducere obligationem confitendi peccata dubia. Unde fit, quod licet consuetudo communiter dicatur optima legis interpretis, nihilominus, quæ multoties non in verborum legis proprietate, neque in præcipientis intentione, sed in scrupulo, vel ignorantia, vel majore partis securitate fundatur, non reddit omnino certum legem obligare eo modo, quo usu, & consuetudine est recepta.

26. Hinc quotidie videmus Theologos contra usum, & praxim in Ecclesia communiter receptam opinari: pluribus id pollet exemplis de notari: unum, vel alterum præstabo. Lex præscribens Beneficiariis obligationem recitandi, ut ab initio fuit communiter intellecta, & ab initio in Ecclesia, ut Beneficium, quantumvis receptum, sub mortali obligaret ad recitandum, & tamen doctissimus Soto, ut vidimus tractat. 3. in

Religione, ubi de Horis Canonici, quæst. 4. numer. 7. Considerans hanc interpretationem præcepti, non ratione, sed timore fundari, prædictam obligationem negavit. Quem plures postea sequuti sunt, quorum alii ad obligationem recitandi requirunt, quod valeat viginti aureos, ut Ledefma in *Sum. part. 2. tract. 9. cap. 4. conclus. 5.* Alii, quod Beneficium sufficiat ad tertiam partem sustentationis Clerici ordinarii, ut Malderus apud Dianam 2. part. tractat. 12. resolut. 9.

27. Præterea præceptum abstinendi à lacte cum s. tempore quadragesimæ, quod latum est in *capit. de nigra, dist. 4.* communiter fuit ab omnibus usu receptum, & intellectum de obligatione gravi, & tamen P. Fagundes præcept. 4. *Eccles. lib. 1. c. 2. n. 11.* mature perpendens prædicti capituli verba adeo strictè non obligare, oppositum his temporibus asseruit. Cui subscripserunt Doctores Academiæ Conimbricensis, Eboracensis, Salmant. & Complutensis, quos nominatim citat in sua Apologia, qua prædictam opinionem ad Inquisitionis Tribunal delatam, à multorum calumniis vindicavit, auctoritate, & ratione probans ex sola consuetudine teneri fideles sub mortali à lacte abstinere, & ovis in qua dragesima abstinere: Ergo licet consuetudo, & usus confitendi peccata dubia, ita præceptum confessionis exposuerit, & receperit, non inde rectè convincitur, esse certam ejusmodi obligationem. Cum prædicta consuetudo, & interpretatio, non in ratione, & proprietate verborum legis, sed in serupulo. Et majori partis apposita securitate fundata fuerit. Et ut bene Pat. V. quez *supr. q. 91. art. 2. dub. 2. n. 2.* *Opinio, licet recte, non ideo est magis animabus expediens, quando est causa multorum serupulorum.*

28. Obijcies 2. Ex Card. Lugo: Tribunal Sacerdotum, cum sint Christi Vicarii, debet extendi ad omnes causas, ad quas extenderetur divinum Tribunal Christi, si visibile aliquod Tribunal in terris existeret, sed ad Tribunal Christi deferri deberent peccata dubia, non solum ex charitate propria, ne penitens se exponeret periculo damnationis, sed etiam ex charitate erga Deum, qua tenetur in ejus gratiam, & amicitiam redire, & eam procurare. Ergo ad Tribunal Sacerdotum ex eadem obligatione deferri debent. Hæc verò obiectio facile infingitur. Primò, quia licet Divinum Tribunal esset erectum visibile à Christo Domino, non esset unde ex charitate propria teneretur penitens confiteri peccata dubia, nam eo ipso quod alia certa confiteri teneretur, à dubiis indirectè absolveretur, & consequenter omnia illi remitterentur. Secundò, quia ex fundamento Cardin. de Lugo, manifestè deducitur, teneretur etiam, saltem in articulo mortis, confiteri peccatum, etiam si probabile sit non fuisse commissum, ne se exponat periculo damnationis, si fortè commisit. Scio Cardin. de Lugo admittere sequelam, sed absque necessitate, quia hoc periculum omnino evitatur confitendo aliqua venialia, vel mortalia jam clavibus subiecta, vel actum contritionis eliciendo: Nec enim charitas propria ad aliud obligare potest, quam ad medium aliquod eligendum, quo periculum damnationis nullum sit, & similiter, nec charitas erga Deum: quia per auper dictam aliorum peccatorum confessionem, seu contritionem, amicitia Dei procuratur, & in ejus gratiam, si fortè amissa fuerat, penitens restituitur. Et ideo ita expressè cum Henr. quez, tenet Sanchez in *Summ. lib. 1. cap. 10. num. 7.*

29. Urgebis. Penitens debet ad hoc tribunal recurrere per confessionem, eo modo quo antea ad

Part. II.

Deum tenebatur per contritionem. Atqui etiam habentes peccata dubia, tenebatur ad Deum recurrere per contritionem. Ergo & modò per confessionem ad hoc tribunal. Sed nescio quo fundamento ad hoc recurras. Quia Christus Dominus potuit hoc Sacramentum ita instituere, ut de peccatis tantum certis debeamus in hoc tribunal judicari. Quod verò sic de facto instituerit, videtur non obscurè inferri ex Tridentino, ut probavi *supr. num. 170.* Omitto, quod ante hujus Sacramenti institutionem tenebatur penitens conteri de illis etiam peccatis, quæ probabiliter judicasset fuisse commissæ, etiam si oppositum probabilius sibi esset, ne fortè periculo damnationis secus se exponeret. Et tamen, ut communis sententia fert, non tenetur de his peccatis in hoc tribunali se accusare. Ergo non debet ad illud recurrere per confessionem, eo modo, quo olim ad Deum per contritionem. Hoc tamen non tollit præceptum charitatis de illorum contritione includente votum conditionatum confitendi, cum constet certo fuisse commissæ, vel de aliorum saltem venialium confessione, casu quo peccator moraliter certus non reddatur de sua contritione. Quia licet opinio probabilis excuset à præcepto divino confessionis, non tamen supplet medium necessarium ad salutem, & remissionem mortalium, si fortè commissæ fuerint. Ac proinde non solum de peccatis dubiis, sed etiam de probabiliter, imò & probabiliter non commissis, teneretur in articulo mortis confiteri, si nulla alia commississet, vel confitenda non occurrerent, secus minime: quia per Sacramentalem aliorum, etiam venialium confessionem potest certam facere suam justificationem, cum dolore, scilicet, ex motivo universali ad omnia etiam oblita se extendente, & proposito implicito conditionato confitendi, si memoriæ certò commissæ aliquando occurrerint, prout opus est, ut virtute clavium remittantur.

30. Obijcies. Tridentinum *sess. 14. c. 5.* definit *oportere à penitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui excussionem, conscientiam habent, in confessione recenseri,* sed qui dubitat, an mortaliter peccaverit, habet conscientiam dubiam peccati mortalis, ergo tenetur confiteri peccatum dubium. In hoc principio nititur contraria, & communis sententia. Sed rogo cur eodè fundamento non asseris, teneri etiam ad confessionem qui probabiliter judicat peccasse, licet oppositum etiam probabiliter, imò & probabiliter constet? Nam sicut qui dubitat habet conscientiam dubiam peccati, ita qui opinatur, conscientiam peccati probabilem habet. Respondeo, ergo verba illa: *Quorum conscientiam habent:* explicanda per ea quæ subnectit ibidem Concilium, dicens: *Itaque dum omnia, quæ memoria occurrunt, &c. & infra dum inquit: Nil aliud à penitentibus exigit, nisi, ut quis ea peccata confiteatur, quibus Deum suum mortaliter offendisse meminerit.* Quod iterum, Canone est primo, ubi de institutione doctrinæ capituli quinti recopilat, magis exprimit, dicens: *Debere confiteri omnia peccata, quorum memoria habeatur.* Cum igitur dubitans de peccato mortali, ejus memoriam non habeat, ut ex terminis notum est, non obscurè deducitur ex Concilio, non esse obligationem confitendi peccata dubia.

31. Ad hæc facit, quod verba illa capituli quinti: *Quorum conscientiam habent,* nil aliud important, quam ut ea quicquid lethalia confiteatur, quorum conscius fuerit. His enim terminis, ut Synonymis utitur Concilium *sess. 13. cap. 7 & Can. 11.* Nam loco eorum. *Quorum conscius fuerit,* ulus est postea in Canone.

Y 2

Quos

Quos conscientia talis peccati gravat. Dubitans autem non est conscius, ut tradunt Doctores suprà citati. Quibus facit Eusebius Nerenbergius in libro, cui titulus *de la Diferencia entre lo Temporal, y Eterno*, lib. 2. cap. 13. §. 1. ibi: No lo sabe, porque no estubo cierto de el consentimiento, sino q̄ quedo dudoso. *Quia ut inquit Bernardus lib. *de conscient.* Conscientia est quasi cordis scientia. Ergo peccatorum, quorum non est scientia, non est conscientia. Quapropter Bald. consil. 398. volum. 1. *Conscientia, inquit dubia, non dicitur conscientia, & in dubio possessor potius debet ipsi favere, quam dissuadere. *Ergo verba illa Concilii, quorum conscientiam habent, non inducunt obligationem confitendi peccata dubia, quia solum habet conscientiam peccati, qui illius conscius, & memor est. Quibus ductus Pat. Sa. verb. *Eucharistia*, num. 23. excusat ab obligatione præmittendi confessionem, quando quis dubitat, an mortaliter peccaverit, quia *non dicitur (inquit) cum conscientia peccati accedere, qui dubitat quidem, sed non putat, * & post illum Granado tr. 10. de *Euchar.* disp. 7. n. 13. In vero dubio, an habens peccatum mortale (dicit Henric.) posse accedere ad Eucharistiam, sine confessione deponendo dubium, & videtur colligi ex Tridentino dicente confessionem esse præmittendam, quando quis est sibi conscius peccati mortalis, dubitans enim non est conscius. *Quod probabile censet Diana p. 9. tr. 3. ref. 6. Lond. à Sacram. de *Euch.* tr. 7. disp. 7. q. 11. Regin. rom. 2. libr. 29. c. 6. §. 1. n. 99. in fine. Qui omnes aperte sentiunt, dubitantem speculative de peccato commissio, posse practicè deponere dubium, nempe formando iudicium, quod cum dubio speculative circa peccatum commissum, licet sibi, non præmissa illius confessione communicare, eliciendo scilicet actum contritionis, vel aliorum peccatorum confessionem, ne se exponat periculo communicandi indignè.

32. Hæc expositio non leve fundamentum habet in iure Canonico, ut constat ex his quæ tradit P. Molin. rom. 1. de *just.* tr. 2. disp. 63. n. 9. ubi probans continuare præscriptionem, qui post sufficientem adhibitam diligentiam, dubitat an res, quam possidet, sit aliena, utitur argumento desumpto ex Concilio Lateranensi, cap. ultim. de *prescript.* *Ubi (ait Molin.) ad continuandam præscriptionem solum exigitur, ut qui possidet, in nulla temporis parte conscientiam habeat rei alienæ. *Ergo qui dubitat an res, quam possidet, sit aliena, non habet conscientiam rei alienæ. Ergo similiter qui dubitat, an mortaliter peccaverit, non habet conscientiam peccati mortalis. Dissensus videtur legitimus. Si enim dubium rei alienæ conscientiam constitueret, non continuaretur præscriptio in dubitante, ut ex terminis patet, quia in aliqua temporis parte conscientiam habuisset rei alienæ, per quam desinet continuari præscriptio juxta Concilium Lateranense, ubi suprà.

§. V.

Judicium Auctoris.

33. Propter fundamenta superius jacta, per triginta abhinc annos hanc sententiam valde probabilem existimavi, & non semel è suggestu discipulis tradidi. Unde Compluti ab anno 1652. (quo tempore Vespertinam Sacre Theologiæ Cathedram moderabar) inoffenso pede sub præsidio insignitum Doctorem celeberrimæ hujus, ubique tetrarum,

universatis, frequenter defensus. Nihilominus maturius considerata, standum censeo pro communi sententia, adstruente obligationem confitendi peccata dubia. Ad quam hoc uno efficitur fundamento ducor. Quia Sacramentum Pœnitentiæ à Christo Domino institui potuit cum hac obligatione: quod autem ita instituerit, suadet communis Catholicorum sensus, & traditio à tempore Apostolorum usque ad nostra continuata, ratione tamen velut inconcussum dogma præceptum conscientiam peccata dubia, æquè ac certa, non tam probabiliter quam supposuerunt Doctores, à quorum sensu recedere non licet absque expressa alicujus Concilii definitione, vel argumento convincenti, qualiam præsentem non sunt. Nam omnia à ratione superius pertractata facile corrumpi ex sola traditione, quæ docet præceptum confessionis ex Christi Domini institutione, peccata dubia, æquè ac certa comprehendere. Nam ut ait Augustin. lib. 4. contra *Donatistas*. *Quod universa tenet Ecclesia, nec concilium induratum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate apostolica traditum rectissime creditur. *Quapropter vel illud infirmandum, nullum desumi potest argumentum ex his, quæ circa alterius generis dubia Doctores tradunt; sicut ex eo quod in jure sit irregularitas certò imposita in dubio homicidii, æquum oppositum allegari, quod secus in aliis dubiis contingit. Quia expressa juris decisio, & determinatio nonnulli argumenti locum relinquit.

34. Ad fundamentum verò, quod ex verbis Trid. n. 7. desumitur. Respondetur intentum Concilii, ex toto cap. 5. sess. 14. aperte non constare, solum esse revincere hæreticorum nostri temporis delirium, præferentium confessionem, quæ ratione præcipiente est impossibilibis, & conscientiarum carnificum, quæ nemo teneri potest confiteri peccata, quorum non recordatur. Ad quam eliminandam, & supponendam falsitatis convincendum, Concilium fideles sollicitos de obligatione confitendi ad rem tantum possibiliter terminata; eos edocens, ad ea solum lethalia continentia, præceptum adstringere, quæ memorie occurrunt, id est, quæ potest præteritis confessionibus subijcere. Hic est Concilii scopus. In hæreticorum autem mentem nunquam venit, nec venire potest pœnitentem non posse subijcere peccata dubia, sed ea quæ nullo modo memorie occurrunt, ad quæ tamen confitenda præceptum confessionis, ex Catholicorum mente, ligat, ideoque de re impossibili disputabant. Contra hos igitur definit Concilium ad sola mortalia, quæ memorie occurrunt, se extendere. Atque adeo, impium esse confessionem, quæ hæreticis præcipitur, impossibilem dicere, quod ut dixi non aliter habent, nec poterant, de confessione peccatorum, quæ ut dubia memorie occurrunt, sed eorum, quæ talis modo, ut per se notum est. Ab his igitur confitendis eximi fideles Concilium definit, secus ad alios, quæ licet non ut certa verè subijci possunt. Unde constitutum non fuisse Concilio de peccatis dubiis mentionem facere, nec aliquid, quoad illa indulgere, seu declarare intendisse, quia de his nulla erat communitatis controversia, sed solum statueri nil per Ecclesiam impossibile præcipi, quandoquidem ea de quibus nulla est memoria, seu quæ nullo modo illi occurrunt, confiteri non obligat. Nec in ejus mentem venit peccata dubia excludere ab obligatione confessionis, quæ nullo modo materiam esse necessariam ibidem supponit, dum sola venialia libera declaravit. Nihil aliud quam omnia mortalia, quorum conscientiam habent, à pœnitentibus in confessione recensenda debentur præ-

prosequitur dicens: Nam venialia quibus à gratia Dei non excludamur taceri circa culpam, multisque aliis remediis expiari possunt. Ergo cum per peccata dubia, si verè commissa fuerint, excludamur à gratia Dei, nec aliis remediis, quam potestate clavium remittenda sunt, necessarium est, juxta Concilium, ut dubia in confessione recensere.

35. Ex quibus deducitur, verba quibus in hac contrahæreticos definitione, utitur Concilium, juxta ipsius mentem esse limitanda. Mens enim magis attendi debet, quam verba, l. labeo in fin. ff. de suppellect. leg. l. nominis, & rei. §. verbum, ff. de verb. signific. Amen. dat. in Proemio addit. ad Recop. legum Navar. n. 16. Sigism. Scac. de appel. q. 4. num. 21. & sæpe alibi: & plures apud Barbof. Axioma 148. ac proinde licet verba illa: Quorum meministis, & memoria, & conscientiam habetis, latorem significationem sortiantur, in præsentiam tamen strictius usurpantur, in sensu nempe à Concilio intento contra hæreticos, qui ad peccata, quorum nulla est memoria, præceptum confessionis extendi fingebant. Quibus plene opponitur Concilium oppositum definens. Cum his verò rectè coheret obligatio confitendi peccata dubia, quia ex mente etiam hæreticorum, confessio illorum non est impossibilis, ideoque sub præcepto cadere potest, ut probat textus in cap. intelligentia. 6. de verb. signific. ubi ita Pontifex. intelligentia dictorum ex causis est assumenda, quia non sermonis res, sed rei est sermo subjectus. Et in cap. propter, §. eodem titulo. Ubi ita Gregor. Rogo non verbum ex verbo, sed sensum ex sensu transferri, quia plerumque, dum proprietates verborum attenduntur, sensus veritatis amittitur. Textus in cap. Marchio 1. q. 1. Azebedo consil. 16. n. 17.

36. His tamen non obstantibus, scrupulosi cogendi non sunt, peccata de quibus dubitant confiteri, ut docent Doctores n. 3. citati. Quia ut bene observat Card. de Lugo de Pœnit. in prolog. ad Lectorem: In ejusmodi personis, non sunt reputanda dubia, nec putandi sunt in dubio obligari, quando alii ratione dubii obligandi essent. *Quinimò scrupulosi consulti solet, ut omittant confessionem peccati dubii, supponimus enim pro certo non esse peccatum; quia scrupulosi sunt, qui putant esse peccatum, quod tale non est, aut dubitant, an sint confessi peccata, quæ ex circumstantiis, quantum recordantur, constare esse confessi.

37. An verò qui certus de peccato commissio dubitat de ejus confessione, ad illam teneatur? Negant absolute non pauci. P. Sæ, verb. Confessio, n. 42. ad obligationem requirit, quod pœnitens certus sit non fuisse confessum. *Nec pœnitens, inquit, debet quidquam confiteri, nisi certus sit, illud nunquam fuisse confessum. *Quem sequi videtur Caramuel in Theol. fundament. fol. 691. & tenent expresse apud illum, fol. 688. Theses Viennæ defensor, & à tota facultate Theologiæ approbatæ; cuius fundamenta proponit ipse Caramuel ibidem & ad opposita communis sententiæ, respondet, à num. 132. 4. fol. 690. in nulla tamen quiescit, ut constat ex his quæ scribit, fol. 695. putat enim non teneri in vita confiteri, secus in articulo mortis, si adhuc maneat dubius de confessione. Quod clarius tradit obje. 7. §. Respondeo, fol. 694. Sed absolute nunquam teneri, docet novissime Doct. D. Franciscus Verde in Opusculo pro Caramuel. quæst. 12. part. 4. §. 12. fol. 161. nu. 606. ibi: *Dubius an confessus sit peccatum, non debet confiteri, quia præsumitur confessum, cum unusquisque præsumatur facere res bonæ, & sit bonum examen. Ex quo principio, §. 11. cum Homobono asserit eum,

Part. II.

qui dubitat, an recitaverit, non teneri repetere. *Nam factum in dubio præsumitur, quotiescumque quis facit opus ad quod tenetur. *Eandem sententiam partim tenent Paludanus, Tabiena, & D. Antoninus, apud Henric. de Euchar. cap. 45. in Gloss. litt. P. Afferunt enim sic dubitantem teneri confiteri, si magis inclinatur jam fuisse confessum, secus si in dubio æquali versetur. Quod probant pariter voti, quæ si esset ad rem, nec si magis inclinaret, teneretur: sicut ne qui magis inclinatur votum fuisse emissum, ad illud teneretur, ut docet communior DD. opinio, quam sequitur Sanchez in Sum. t. 1. lib. 1. cap. 10. n. 36. & cum aliis Diana 3. p. tr. 6. Mis. res. 50. Imò addit Salas 1. 2. tr. 8. q. 91. diff. unica, sect. 25. num. 254. Ut votum obliget exigis rationes, ita convincere emissum fuisse, ut nulla maneat formido partis oppositæ. Ergo si de præcepto, & obligatione confessionis peccati commissi philosophandum foret, sicut de obligatione voti, de cujus emissionem certo non constat, nemo teneretur confiteri, nisi certus esset non confessum fuisse.

38. Ceterum paritas hæc nulla est, quia licet ex dubio voto ad dubium præceptum rectè valeat, quoad vim obligandi, non tamen est paritas inter dubium votum, & certum præceptum, quale est confitendi mortalia commissi. Unde qui certus de præcepto dubitat, an adimpleverit, adimplere tenetur, qui præceptum possidet vim obligandi, quia per dubium superveniens privari non potest, nec præcepto certo fit satis adimplerione dubia, idemque omnino dicendum, quando votum est certum, & quis dubitat, an impleverit, propter eandem rationem. Et hæc est communis sententia Doctorum, quam tenent Suarez disp. 22. sect. 9. Egidius disp. 7. dub. 3. n. 68. Card. de Lugo de Pœnit. disp. 16. n. 59. & alii. Quapropter qui dubitat, an confessus fuerit peccatum commissum, tenebitur illud confiteri.

39. Secus verò, si tendum censo, si dubitans sit scrupulosus, hic & im confiteri non tenebitur nisi certo sibi constet non fuisse confessum, ut cum Cajetano, Medina, Navarr. Henriquez & aliis tradit Thomas Sanchez in Sum. rom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 18. Quem cum Rodriguez, Becano, Reginaldo, & aliis sequitur Joannes Sincius in selectis disp. 41. n. 18. Quorum ratio est, quia in scrupulosis moraliter incredibile est, quod peccata recens commissi memoriæ non occurrerint, post medio rem diligentiam tunc adhibitam, & quod post multum temporis transacti, nunc occurrant. Ac proinde in ejusmodi personis eo ipso quod dubitent, credendum est adimplevisse confessionis præceptum, nec verum esse dubium, sed purum scrupulum: & ut ait Sanchez supra cum Patre Sæ in Sum. verb. Dubium. Scrupulis nimis vexatus, non solum potest credere probabiliter obligationi confessionis satisfecisse, dum contrarium non certo ibi constiterit, *sed non debet fateri nisi quæ potest jurare esse mortalia, & se nunquam ea falsum fuisse. *Qui rectè etiam monet, ne confessarius ullis scrupulosis precibus quantumvis importunis acquiescat, ut eum admittat ad ea confitenda, de quibus ipsi scrupuloso dubium supervenit, an ea confessus fuerit, quando mediocri diligentia, eum confessum esse constat. Hoc enim maxime conducit ad obviandum scrupulis. Hæc & alia reperies, apud Sanchez ubi supra à num. 81. saluberrima sanè consilia pro scrupulis vincendis.

Y 3

QUÆS.